

4

Experiment gesloten coffeeshopketen

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Regels inzake een uniform experiment met teelt en verkoop van hennep en hasjiesj voor recreatief gebruik in een gesloten coffeeshopketen (Wet experiment gesloten coffeeshopketen) (34997);**

en van:

- de brief van de minister voor Medische Zorg en Sport d.d. 11 april 2019 inzake aanbieding van de voorhang van het ontwerpbesluit experiment gesloten coffeeshopketen (34997, letter D);

en van:

- Ontwerpbesluit experiment gesloten coffeeshopketen (met nota van toelichting).

De voorzitter:

Aan de orde is de behandeling van het wetsvoorstel 34997, Regels inzake een uniform experiment met teelt en verkoop van hennep en hasj voor recreatief gebruik in een gesloten coffeeshopketen, samengevat de Wet experiment gesloten coffeeshopketen. Ik heet de minister van Justitie en Veiligheid en de minister voor Medische Zorg en Sport van harte welkom in de Eerste Kamer.

De beraadslaging wordt geopend.

De voorzitter:

Ik maak de leden erop attent dat zes leden tijdens dit debat hun maidenspeech zullen houden. Ik zal voorafgaand aan elke maidenspeech een belsignaal laten klinken. Het is hier het gebruik om tijdens de maidenspeech niet te onderbreken. Na elke maidenspeech zal ik de spreker kort toespreken en de vergadering na de laatste maidenspeech – in dit geval is dat de maidenspeech van de heer Recourt – kort schorsen voor felicitaties.

Ik geef het woord aan de heer Van Wely.

De heer Van Wely (FvD):

Voorzitter. Na 40 jaar van faal- en gedoogbeleid, wegkijken, hypocrisie, kromme en onlogische wetgeving is het eindelijk zover: we gaan de Opiumwet aanpakken. Beter laat dan nooit, en hopelijk is het nog niet te laat, want als je naar de staat van Amsterdam kijkt, dan vrees je toch het ergste. Helaas is de politiek zoals gewoonlijk weer heel traag en heeft ook het ivoren torentje geen benul van wat zich in de maatschappij afspeelt. Dus laten we maar vooral luisteren naar ons gevoel om onze boots on the ground te houden, en luisteren naar degenen die met de hedendaagse problematiek in de praktijk te maken hebben, of het nou om drugs, woningbouw of immigratie gaat.

Ja, voorzitter, wat wil Forum voor Democratie, vraagt u zich af. Sowieso is één van onze motto's: zachte heelmeeesters maken stinkende wonden. Wij zitten niet te wachten op een slap experiment met halfbakken conclusies, en als er duidelijke conclusies zijn, dan moeten we daar goed op doorpakken. Dus dan moeten we het niet bang in onze broek doen als de conclusies ons niet bevallen. We moeten

ophouden met gedogen en we moeten goed handhaven. Dat zouden we met meerdere wetten weleens moeten doen. Met andere woorden: consistent beleid. Wat we afspreken, voeren we ook uit. Wetten die niet worden gehandhaafd, zijn geen wetten.

Voorzitter. Om maar meteen een open achterdeur in te trappen: voor de oplossing hoef je geen Einstein te zijn. Nederland loopt weer eens achter de feiten aan. Kijken we naar het buitenland waar dergelijke experimenten hebben plaatsgevonden die nu geïmplementeerd zijn in de maatschappij. Kijken we naar Uruguay, Canada en zelfs naar enkele staten in het aartsconservatieve Amerika, dan kunnen we zeggen dat de gevolgen van dit experiment goed ontvangen zijn.

Voorzitter. Wat is nu eigenlijk het doel van het experiment? Ten eerste wil ik toch wel het gezondheidsaspect benadrukken. Niet dat het innemen van softdrugs per definitie gezond is, maar stel dat je het toch gaat innemen, dan kun je beter door ons gecontroleerde drugs tot je nemen dan die waar god mag weten wat in zit.

Ten tweede de criminaliteit. Over de vraag of je de criminaliteit in z'n geheel weet terug te dringen, zijn we overigens nogal sceptisch. De criminelen zouden kunnen overstappen op een ander verdienmodel. Maar de grootste winst zou eigenlijk moeten zijn dat de gebruiker en de coffeeshops niks meer te maken hoeven te hebben met het criminele milieu.

Ten derde willen we vooral logische, begrijpelijke en rechtvaardige wetten die goed in verhouding tot elkaar staan.

Last but not least zou ik ook het verdienmodel van de Staat willen noemen, want laten we wel wezen: dit is wel big business voor Vadertje Staat. Niet dat we hier trots op moeten zijn, maar de Staat heeft er wel een handje van om geld te verdienen aan de slechte en ongezonde gewoontes van zijn burgers. Denk maar aan alcohol, roken en te hard rijden. De boetes en accijnzen zijn weliswaar fors, maar niet fors genoeg om de mensen ervan te weerhouden. Maar het is wel een pervers verdienmodel voor de Staat. Dat ontkennen wij zeker niet.

Voorzitter. Ook Forum voor Democratie is heel erg sceptisch over het slagen van dit experiment. Laat ik maar vast wat plantjes voor de voeten van de tegenstanders van het vandaag gepresenteerde wetsvoorstel wegmaaien.

Ten eerste, de technische uitvoering van dit experiment is heel erg lastig. Als ook maar één schakel breekt, loopt dit ambitieuze experiment al gevaar. Ten tweede creëren we hiermee een status aparte in ons geliefde land, met zijn o zo dichte grenzen. Sorry, voorzitter, dit was natuurlijk sarcastisch bedoeld. Gelukkig is dat voor Forum voor Democratie geen belemmering, want wij gaan liever onze eigen weg in plaats van ons te laten belemmeren door de EU-betweters. Als we nu nog onze eigen weg zouden kunnen bewandelen met stikstof, zijn we helemaal spekkoper.

Ten derde, hoe reageert de drugsmafia in dezen? Het zou een naïeve gedachte zijn om te veronderstellen dat zij bij de pakken neer gaat zitten. Het doemscenario is het Mexicaanse model, waarbij de drugsmafia overal invloed

heeft en moordt bij de vleet. Maar gelukkig had de Nederlandse overheid een vooruitziende blik en heeft ze veel geïnvesteerd in de politie. O wacht, misschien toch niet. Ten vierde zul je de producenten van wiet goed in de gaten moeten houden, zodat ze niet, zoals laatst in Californië het geval was, onder het dekmantel van de overheid extra kunnen produceren en Nederland als exportland op de kaart gaan zetten.

Voorzitter. Last but not least, het legaliseren van softdrugs zou je kunnen zien als het normaliseren van het gebruik ervan, maar dat praat het gebruik ervan nog niet goed. Echter, zie het als een gemeengoed, net als alcohol en tabak, en gebruik het met mate. Dan kan het wat ons betreft nog wel door de beugel.

Voorzitter. Ik sluit af. Wij vinden dit een interessant project. Aangezien wij de huidige situatie sowieso onacceptabel vinden, zijn wij benieuwd naar de uitkomst in dezen. Wij willen echter wel van de minister horen hoe het experiment geëvalueerd gaat worden. Wat zijn de criteria voor succes? Wat gaat er gebeuren wanneer de drugsgerelateerde criminaliteit na afloop van het experiment even groot is als tevoren? Hoe schat de minister de kans in dat de overheidswiet gaat gelden als een zwak aftreksel van de veel sterkere wiet die in het criminele circuit nog steeds verkocht zal worden? Dan schieten we uiteindelijk toch niets op met het creëren van de nieuwe situatie.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Meneer Van Wely, blijft u even staan, dan kan ik u toespreken. Van harte gelukgewenst met uw maidenspeech.

Staat u mij toe om iets van uw achtergrond te schetsen. Wanneer de Koning zijn eigen Grootmeester heeft die leiding geeft aan de hofhouding, bent u koning en grootmeester ineen. U bent namelijk "King Loek", schaakgrootmeester. King Loek is het door u zelf gekozen alter ego waarmee u in de schaakwereld bekend bent geworden.

In 1988 werd u, op uw 15de, jeugdkampioen schaken van Nederland. Vier jaar later werd u grootmeester en hoorde u bij de top 100 van het internationale schaken. Sindsdien bent u professioneel schaker. Op uw cv noemt u zichzelf: zpp'er als schaakgrootmeester. Uw functie bestaat uit het spelen van clubcompetities en toernooien, het simultaanschaken en het geven van schaakles. Ook organiseert u zelf schaaktoernooien, schrijft u boeken en artikelen en geeft u commentaar op schaakpartijen. U bent na de eerste keer in 1988 tot nog toe acht keer Nederlands kampioen geworden, voor het laatst in 2017. Van 1992 tot 2016 kwam u voor Nederland uit op de Schaakolympiade. Daarnaast maakte u in 2001 en 2005 deel uit van het Nederlandse schaakteam dat Europees kampioen werd. Ik denk dat de uitnodiging voor het jaarlijkse parlementaire schaaktoernooi al voor u klaarligt. Die titel ontbreekt immers nog op uw palmares.

In 2017 stond u op de kandidatenlijst van Forum voor Democratie voor de Tweede Kamer. Het waren uw eerste stappen op het politieke toneel. Inmiddels bent u sinds 28 maart van dit jaar lid van de Provinciale Staten in Noord-Brabant. Op 11 juni bent u beëdigd als lid van de Eerste

Kamer. Als schaker staat u bekend als offensief. Wij zullen zien of dat ook uw stijl in de politiek zal zijn. Een aantal ook voor de politiek nuttige vaardigheden neemt u in ieder geval mee. U bent analytisch, geduldig en kunt heel veel uren aaneengesloten zitten.

Schaakgrootmeester Garri Kasparov zei eens: "Schaken is het leven in het klein. Schaken is worstelen. Schaken is vechten." Net als de politiek. Nogmaals, van harte welkom.

De heer **Van Wely** (FvD):

Dank u wel.

De voorzitter:

Ik geef het woord aan de heer Dittrich. Ook hierbij betreft het een maidenspeech, dus ik zal toch even bellen.

De heer **Dittrich** (D66):

Dank u wel, voorzitter. Allereerst namens de fractie van D66 een welgemeende felicitatie aan de heer Van Wely met zijn maidenspeech.

Voorzitter. De verkoop en het gebruik van softdrugs worden onder bepaalde voorwaarden gedoogd, maar de inkoop en de levering aan de achterdeur van de coffeeshop zijn verboden. Dat is eigenlijk de kern van het Nederlandse gedoogbeleid voor softdrugs. Al bijna 50 jaar hanteren opeenvolgende kabinetten in Nederland een drugsbeleid waarin de volksgezondheid vooropstaat. Harddrugs worden van softdrugs onderscheiden. Dit pragmatische beleid is begonnen onder leiding van CDA-minister van Justitie Van Agt.

Ik herinner me zelf nog heel goed de opkomst van een van de eerste coffeeshops in Nederland. Ik zat toen op de middelbare school in Utrecht. Op een gegeven dag kwam de conector bij ons in de klas en zei: "Er is een coffeeshop geopend aan de Oudegracht in een werfkelder. De politie doet daar niks tegen. De mensen daar gebruiken stuff en roken stickies. Ik wil niet dat een van jullie daarna toe gaat. Ik wil geen van mijn leerlingen in zo'n coffeeshop zien." Dat maakte heel grote indruk op ons. En de volgende dag gingen we met een groepje uit de klas naar de Oudegracht om te kijken hoe een coffeeshop eruitzag en een stickie eruitzag. Dit was bijna 50 jaar geleden, maar nog steeds is er wat beleid op het gebied van coffeeshops betreft heel weinig veranderd, met de ongerijmdheid dat verkoop voor recreatief gebruik wordt gedoogd, maar teelt en inkoop strafbaar blijven.

Het wordt dus ook tijd dat daar verandering in komt. Want de georganiseerde criminaliteit verdient in Nederland goud geld — beter gezegd: zwart geld — met die achterdeur van de coffeeshops. Dat geld wordt ook verdiend door handel in en export van harddrugs. Dat geld wordt dan weer deels geïnvesteerd in de bovenwereld en leidt tot ondermijning van de rechtsstaat. We weten allemaal — we hebben de recente voorbeelden gezien — dat georganiseerde criminaliteit meedogenloos is. Tegen die uitwassen moet streng worden opgetreden.